

Generations and Life Crises

Galina Goncharova, St Kliment Ohridski University of Sofia, goncharova@phls.uni-sofia.bg

Abstract: Life crises (de)mobilize biographic, as well as social and cultural resources. They can be a matter of social accomplishment (dismissal from work, retirement, dropping out of university) or existential situations (illness, death, separation with a loved one). Respectively the coping with life crises is a complex process, which presupposes (re)invention of certain social and cultural patterns of the “effective”, “adequate” and “normal” reaction to the change in the health, professional, social, etc. status.

What role does generation/belonging to a generation play in this process of (re)invention? Which developments of the concept of generation in the field of history and sociology could be working for the study of life crises? Which patterns of coping with life crises could be considered as predetermined by the generation?

In attempt to answer these questions, the present paper provides a historical and analytical perspective of “the problem of generations”, taking as a starting point the famous essay of Karl Mannheim and referring to biographical interviews and focus-groups with carers for disabled people. Three main “cuts” of the concept under review are widely discussed: the generation and the life stages, the generation and the transmission of culture, the generation and the social change. The latter are seen as productive paths to understanding/defining of generation as an intersection of biosocial and historical time and respectively as an effective tool for tracing not only the construction of social and cultural identities, but also their transformations and discontinuities.

Жизнените кризи (де)мобилизират различни биографични, социални и културни ресурси. Те могат да са свързани както с оттегляне или несправяне със социални задачи и ангажименти като например уволнение, пенсиониране, изпадане от образователния цикъл, така и с преживяване на гранични, екзистенциални ситуации като тежка болест, смърт, раздяла с близък човек. Съответно тяхното преодоляване е сложно протичащ процес, който предполага (пре)конструиране на определени социални и културни образци на „ефективната“, „адекватна“ и „нормална“ реакция на промяната в здравния, професионалния, социалния и т.н. статус. Извън научния дискурс, те се маркират с изказвания или изрази като: „не знаех на кой свят се намирам“, „загубих всякаква надежда/вяра във всичко“, „никой не можеше да ме разбере, нищо не можеше да ми помогне“. А също и: „животът ми се промени/започнах всичко отначало“, „направих си равносметка“, „извадих си поуки“, „разбрах кои са истинските ми приятели“, „намерих вяра/повярвах в...“ и др.

Всички тези изрази насочват вниманието към дезинтеграцията и интеграцията на персоналната идентичност и индивидуалния жизнен проект. Индивидът достига или преминава отвъд границите на своите знания и способности, губи автономността и

свободата на действията си и се преживява като лишен от място и значение в семейните, междуличностните и въобще социалните отношения. Респективно справянето с житейски кризи предполага пре моделиране и реорганизиране на биографията, завръщане към всекидневни нагласи и навици, ревизиране на социалните и културни компетентности и т.н. Този своеобразен процес има много общо с преживяването на загубата на близък човек, доколкото, според много съвременни психолози траурът не е единствено негативен опит, а възможност за опознаване/подреждане на света и извличане на жизнен смисъл по различен и нов начин (Attig 1996; Neimeyer, R. 1988).

Случаите, при които се наблюдава драматична промяна в здравния статус на значимия друг са особено показателни в това отношение. Така грижата за тежко болни (за хора с увреждания, с психически заболявания, в терминален стадий на определена болест и др.) изправя едни срещу други пределно лични емоции и афекти срещу колективни норми и ценности (семејни, медицински, юридически), отваряйки широко пространство за „работа върху себе си“ или върху идентичността (Leventhal, Benyamini & Brownlee 1997). Нещо повече като част от различни институционални дневни редове на болници, съдилища, социални служби, както и от различни мрежи за подкрепа, грижещите се за тежко болни, придобиват нови компетенции и развиват специфични форми на солидарност – от справяне с ТЕЛК процедурите до създаване на сдружение, предлагащо трудно достъпни социални услуги. Въобще се наблюдава непрекъснато протичащ процес на отхвърляне, повторно приемане и прекопструиране на социалните и културни модели на „ефективната“, „адекватната“, „нормалната“ реакция на промяна в здравния статус на близкия човек (Ogden & Hills 2008).

Каква е ролята на поколението/поколенческата принадлежност в този процес на прекопструиране? Кои теоретични приноси към социологическата и историческата концепция за поколението са релевантни за изследването на житейските кризи? Кои модели на справяне с кризата могат да се разглеждат като предетерминирани от поколението?

В отговор на тези въпроси настоящият текст ще се опита да разгърне историческа и аналитична перспектива на „проблема за поколенията“, използвайки като отправна точка известното есе на Карл Манхайм и привеждайки данни от първото теренно изследване, проведено към проект „Поколенчески модели за справяне с житейски кризи – биографични, социални и институционални дискурси“ през август 2017 г. в Пловдив (4 фокус-групи с експерти и родители, грижещи се за деца с

увреждания, 17 биографични интервюта с хора, грижещи се за тежко болни и 10 интервюта с експерти, всички на различна възраст {2}). Ще бъдат разгледани три продуктивни сечения на понятието за поколение: поколение и жизнен цикъл, поколение и предаване на ценностите и поколение и социална промяна. Въпросните сечения предоставят широк набор от възможности за проследяване на различни моменти в изграждането на социалните и културните идентичности, в това число и техните трансформации и дисконтинуитети.

В известната си студия от 1928 г. – „Проблемът за поколенията” Карл Манхайм си поставя задачата да изработи нов подход към поколението в контекста на социология на знанието (Манхайм 2016). На първо място за него то е „сродна поместеност [Lagerung] в социалното пространство, зададена от „биологичния ритъм на човешкото съществуване“. Манхайм изрично го разграничава от групата – от общността и от обществена формация, сравнявайки го с класовото положение. Както класата, така и поколението предполагат сходно място на индивидите в „историческия поток на обществените процеси“, което ги „предразполага към специфични начини на преживяване и мислене“, и ги прави „причастни към определени културни блага“ (Манхайм 2016: 180-182). Казано другояче, веднъж озовал се в социалното пространство, човек започва да произвежда смисъл само в зрителния ъгъл на своята дадена по рождение светогледна позиция. Манхайм подчертава, че не „хронологическата едновременност“ (на ражданията на определени хора) дефинира поколението, макар и да е необходимо условие за неговото съществуване, а стратификацията или „наслояването“ на преживяванията на индивида и осмислянето на участието в едни и същи събития. Нещо повече, той говори за специфичен слой на първите впечатления от детството и младостта, които „се превръщат в естествена картина на света“ и върху които се подреждат всички останали значения на опита. Именно този слой, формиращ се приблизително до 17 години, е преимуществено „засегнат” от „сродната поместеност“ и играе главна роля за изграждането на поколенческата идентичност (Манхайм 2016: 187-190).

Следващата стъпка, която Манхайм прави, е да изследва условията и особеностите на стратификацията, доколкото констатирането на общата съдба и формирация период, се оказва недостатъчно, за да се обхване ролята на поколението в обществената динамика. Той различава няколко степени на реализация на *Lagerung*, които отговарят на трите главни модуса на поколението – поместеност, взаимовръзка, единица. Поколенческата поместеност, освен че е отношение на едновременност, е

възможна, единствено ако членовете са родени в един и съща „историческа жизнена общност“ или ако цитираме примера на Манхайм – пруската и китайската младеж са две различни генерации. Поколенческата взаимосвързка предполага не само общ културен хоризонт, но и нещо като криза на ценностите – „дестабилизиране на реални социални и духовни съдържания“, предизвикано от (участието във) важни събития, които създават връзки на солидарност покрай „случващото се ново начало“. Въпросната солидарност може да придобие точен израз в различни, дори полярни социални и интелектуални течения. Поколенческите единици – това се вече самите течения в завършен вид, които могат да лансират и защитават различни политически, социални или естетически платформи. Отново на преден план е изтеглен когнитивният аспект на волята за обединение. Творбата на изкуството или лозунгът предизвикват сходни реакции в отделните членове, тъй като е аналогичен интериоризираният контекст или рамка, в който се интерпретират. Тук Манхайм се позовава на гещалт-теорията, за да изведе вече в изчистен вид социализация ефект на определени структури на съзнанието. Благодарение на „гещалтите“ или формиращите нагласи (уникалните конфигурации от идеи и представи, когнитивните образци), пораждащи верига от идентификационни актове, между хора, които никога не са се срещали лице-в-лице, може да се установи силна връзка и те да почувстват своята принадлежност към групата. Тези нагласи могат да зададат и културни моди или „формиращи тенденции“, които да намерят израз в групи и организации, различни от поколението (Манхайм 2016: 193-198).

Сега ще се опитам да покажа как теорията на Манхайм задава очертанията на няколко изследователски полета и терминологични апарата, които имат пряко отношение към моделите за справяне с житейски кризи. На първо място това е концепцията за слоя на първите впечатления от детството и младостта, които „се превръщат в естествена картина на света“ и върху които се натрупват всички останали значения на опита и играе главна роля за изграждането на поколенческата идентичност. Ако заскобим проблема за работата на паметта, който е заложен в формулировката на Манхайм, тя може да се интерпретира в две важни посоки. Първата насочва вниманието към възрастта като биологичен фундамент на натрупването на знания и преживявания в социума и оттам като основен фактор на социализацията/социалното развитие на индивидите. Казано по-друг начин възрастта има очевидни биологични значения, които обаче могат да се отнасят до здравния статус и биологичните ресурси, с които се посрещат нуждите на социализацията.

Например, част от респондентите на възраст над 40 г. в биографичните интервюта споделят, че често се чувстват физически и психически изтощени, както и че имат натрапчиви представи за времето, когато остарееят и посрещнат смъртта и децата им останат без тяхната незаменима помощ. Формулировката на Манхайм обаче съдържа в зародиш и друг теоретичен сюжет, който води началото си от постановки на известния немски философ и историк на изкуството Вилхелм Дилтай. Той разглежда поколението като „школа на мисълта” и „школа на младостта”, визирайки група или по-скоро поток от хора, които по някакъв начин израстват един до друг, имат общо детство и юношество и чийто период на възмъжаване частично съвпада. В контекста на актуалните хуманитарни изследвания говорим за „коHORTа“ – термин (използван много често като синоним на „поколението“) или за хора, които синхронно преминават през определена жизнена фаза или етап от живота в социума, например през един и същи образователен цикъл (Norval 2005). Ако продължим с актуализирането на Дилтай, „школата на мисълта“ е периода, в който се ходи на училище в модерните и постмодерните общества. Дали обаче образователния цикъл на съвременния европейец съвпада с този и въобще е валиден за африканските племена? Не се ли променя дължината на различните „отсечки“ на образователния цикъл и въобще дължината на отделни житейски фази в зависимост от конкретния исторически контекст, в който те се преминават от индивидите. Така за самия Манхайм, школата на мисълта свършва на 17 г., но досега в България с училището се разделяме на 18 или 19 години. По същия начин стои въпросът за пълнолетието. В повечето европейски страни ставаме възрастни на 18 години, но в САЩ - на 21 години. Оттук ясно можем да изведем и една от базисните теоретични предпоставки на изследванията на жизнения цикъл, на биографичните изследвания, на геронтологичните и др., а именно че възрастта има социални и културни значения и е социално/културно конструирана. Детството в съвременността свързваме най-общо с началния и среден образователен цикъл и с отношенията на зависимост от родителите, младостта – с продължаване на образованието (специализация), ориентация в професионалното поприще и изграждане на силни междуличностни връзки (интимни и приятелски), зрелостта – с професионална реализация и семейство, старостта – с излизане от професионалния цикъл и оттегляне от активен социален живот, грижа за внуци и т.н. Наред с това житейските фази, се маркират от определени жизнени промени, т.нар. „повратни моменти“ (*turning points*), свързани с влизането или излизането от определена фаза –

влизане в университета, раждане на дете, встъпване в брак, пенсиониране и др. (Clausen 1995: 366-372).

Как определяме обаче на коя точно възраст или колко са най-малкото години, за да определим някого като млад или стар? Ако това са юридическите или медицинските норми – то тогава, в каква степен те отразяват разнообразието от жизнени образци/траектории? Жизнените фази не са никакви застинали отсечки, които индивидите трябва да изминат последователно, за точно определено време и по най-добрия възможен начин. Да се опитаме да дадем общоприета за настоящия исторически момент, представа за успешен жизнен път: на 13-14 г. – постъпване в престижна гимназия, на 23-24 г. - магистратура в европейски университет, на 35-40 г. – стабилна връзка или семейство с едно или две деца, на 65-67 г. - пенсиониране и т.н. В реалността нещата просто не се случват по този начин, защото едно са социалните и културни очаквания за възрастта, които функционират на ниво стереотипи, ежедневни сентенции и т.н. и съвсем друго индивидуалните жизнени траектории. Има „повратни моменти“ или радостни и тъжни събития, които да променят дължината на фазите или тяхната последователност. Това са споменатите по-горе раждане на дете, встъпване в брак и т.н., но и негативните им аналози – провал на входните изпити за университета или гимназията, развод, уволнение и т.н. Съответно преминаването през отделните жизнени фази и рефлектирането/отиграването на „повратните моменти“ в рамките на биографията зависят от пола, етническата група, социалния статус, здравния или образователния статус, фамилната история, дори от принадлежността към религиозни общности или социални движения (Hackstaff 2012). Така ако една от възрастните респондентки, работила дълги години като пощенски служител и възпитана в религиозен дух, намира утеха в посещение на църква и молитви към Св. Богородица, докато повечето млади респондентки с висок образователен статус разчитат на подкрепата на доброволни сдружения и знания, почерпени от експерти, от научни изследвания и интернет.

Интервютата също така много добре показват и разрива между социалните и културни очаквания за възрастите и жизнения цикъл и реалните преживявания на (главните събития или постижения на) детството, младостта или старостта. Те хвърлят светлина върху множество алтернативни възрастови структури и „отмервания“ – *timings* на жизнените фази, които се напасват или разминават с публичните санкции върху продължителността и протичането на живота (Elder & Shanahan 2006; Elder 1975: 168-178), с (не)формалните мрежи за социален контрол, въплътени в медицински и

юридически норми, в архетипи и стереотипи. Така ако в „нормалния случай“, съвременните майки се посвещават изцяло на детето си до негова 2-годишна възраст, след което се връщат или започват работа, получават обезщетения за майчинство, минават през определен брой ваксини и прегледи, то грижата за дете с увреждания обрича майките на затваряне с детето в дома приблизително до десетата му годишнина, предполага търсенето на социални помощи и услуги по време и след завършването на основния и средния образователен цикъл, налага продължителен престой в болници, многобройни срещи с лекари и чакания пред болнични кабинети.

Грижата за дете с увреждания променя и отношението с/към другите поколения. Респондентките не крият, че водят живот, който се различава коренно от този на техните връстници, както и че непрекъснато измислят нови задължения и забавления, за да постигнат някакъв тип близост и пълнота на общуването, тъй като увреждането атакува и без това трудно постижимия хоризонт на споделеност и разбиране между родители и деца. Всъщност те се сблъскват с проблема за обмена на знания, ценностни ориентации и различни *know-how* през поколенията. Неслучайно Манхайм включва съхранението, предаването и обновяването на ценностните системи във фундаменталните факти на поколението, наред с непрекъснатата смяна на участниците в социалния живот. Човек като член на едно поколение или като исторически ситуиран/поместен в определено общество и култура винаги съжителства с хора на различна възраст и преминаващи през различна жизнена фаза. ”Родеността” и нейният краен полюс смъртта не са просто биологични факти, а граници на представянето на социалното, в които се побират тълкуванията за значимите „места” и съ-отношения в историята – дали сме предшественици, съвременници или наследници, т.е. в качеството си на какви и срещу какъв ценностен порядък сме изправени един до друг. Продължаването и съхраняването на културните образци и съответно запазването на определени форми на социално взаимодействие и сътрудничество се осъществява благодарение и на комуникацията и обмена на знания между поколенията. Именно възможността да се сондират в *longue duree* историческа перспектива различни ценностни редове и тяхната динамика – стабилизация и дестабилизация, трансформация вдъхновява изследователи като Клодин Атиас-Донфут да търси концептуални инструменти „за улавяне по емпиричен път динамиката на поколенията” (Attias-Donfut 2000a: 645). С оглед на постигането на „генеалогична дълбочина”, тя прилага т.нар. поколенчески триъгълник на Серж Лебовски (отношенията между детето и неговата майка отразяват отношенията между майката и нейната майка) и

анализира на базата на социометрични показатели трансфера на роли и нагласи не между две, а между три поколения. (свързани с успеха, социалните помощи, разпределението на грижата за децата). Донфут е твърдо убедена в иманентността на конфликта между възрастите и изключителната му роля за разпространението на промяната в обществото. В същото време тя не изключва солидарността и приемствеността при размяната на социалните роли и дори оспорва опростенческите квалификации за разрива, пропастта и непреодолимите различия между различните възрастови групи (2000b). Ако приложим нейната схема за специфицирането на поколенческите модели за справяне с житейски кризи, то в контекста на грижата за тежко болни, „триъгълникът“ може да се замени с „многоъгълник“ и да обхване както семейството, така и приятелските кръгове, професионалните кръгове, локалната общност, медицинските и правните институции, чак до интернет, доколкото в тях се наблюдава не по-малко интересна генерационна динамика по обмена и препредаването на ценностите. Така например една от респондентките ни – Гергана Калчева, родена през 1972 г., грижеща се за дете със средна умствено изоставане и ограничена двигателна активност, споделя, че е прекарала множество месеци (всяка година) в санаториуми и болници за рехабилитация, където е имала възможност да се срещне с по-възрастни майки и от които е научила много повече помощ и съчувствие отколкото от лекари или близки хора, докато в същото време среща трудности в предаването на своите знания на по-младите майки от сдружението, на което е член.

Както бе споменато по-горе проследяването на предаването на ценностите, неминуемо фиксира и техните дестабилизации и трансформации, които според Манхайм са конститутивни за „поколенията като взаимовръзка“. Поколенческата взаимовръзка предполага не само общ културен хоризонт, но и нещо като криза на ценностите – „дестабилизиране на реални социални и духовни съдържания“, предизвикано от (участието във) важни събития, които създават връзки на солидарност покрай „случващото се ново начало“. Въпросната солидарност може да придобие точен израз в различни, дори полярни социални и интелектуални течения. С тези определения Манхайм визира всъщност степента на участие в социалната промяна, предизвикана от определено историческо събитие. Почти изцяло следвайки тази логика, но подчинявайки я на един проект за превръщане на „поколенията“ в „аналитичен принцип“ на социологическата теория, Джун Едмъндс и Брайън Търнър виждат в анализа на травмите от глобалните събития на XX и XXI век възможност за разбирането на важни характеристики на съвременните общества на ускорена социална

промяна и високо технологично развитие. Те дефинират поколението като „възрастовата кохорта, която получава социална значимост по силата на конституирането си като културна идентичност”. Основната им линия на аргументация се придържа и към неизведения в завършена концепция възглед на Бурдийо за поколенията като „категории за структуриране на социалните отношения”. Едмъндс и Търнър „редактират“ постановката за степените на поколенческо съзнание на Манхайм, а именно вместо поколение - взаимовръзка и поколение - единица, те разграничават „пасивни” и „активни поколения” в зависимост от това дали успешно са преработени или не преживените радикални събития и дали е налице принос към културата. Например поствоенното поколение е „активно“ доколкото надвишава значително по численост предишните поколения, участва в множество младежки движения и революции, създава огромни потребителски ниши и се обвързва с възхода на модерния консумеризъм (Edmunds & Turner 2002: 12-18).

Крайно интересно пресичане на историческа проблематика с демографски анализ и спецификации на преживяването на възрастта предлагат и изследванията на посткомунистическите поколения като нестабилни идентичности, които понасят бремето едновременно на инерцията на тоталитарното минало и новите държавни политики за присъединяване към демократичната европейска общност (Yurchak 2006; Borneman 1992; Bürgel 2006; Göschel 1999). Подобно пресичане е изключително продуктивно и за разбирането на социеталния контекст на житейските кризи, отключени от грижата за тежко болен близък. На преден план излизат държавните здравни политики, системата на здравеопазването, правната регулация на здравния статус, които затрудняват или улесняват междуличностните отношения и постигането на социална сигурност, а също и условията, насърчаващи мобилизациите и солидарността около определени и социални каузи, намиращи на свой ред израз в неформални и формални организации за взаимопомощ и промотиране на нови здравни политики. В този смисъл може да се говори за появата на здравно активни поколения, които рефлектират и реагират на една или друга промяна в работата на социалните институти. Така нашите респондентки в последните години участват в няколко протеста срещу здравната политика по отношения на хората с увреждания, учредяват сдружения и изграждат дневни центрове. Само бъдещето ще покаже дали те ще разширят своите дейности и ще намерят място в най-новата история на социалната медицина в България.

В Декларацията за правата на човека и гражданина от 1793 г. се утвърждава следното: „Хората винаги имат правото да преразглеждат, да реформират и да променят своята конституция. Едно поколение не може да подчинява на своя закон бъдещите поколения” (Declaration of the Rights of Man 1973). Същност идеолозите на Френската революция виждат в поколението по подобие на индивида главна социална, историческа и политическа единица, същностна за конституирането и управлението на демократичното общество и публичност. В рамките на настоящият текст се опитахме да покажем, че то е нещо много повече. Поколението е в еднаква степен важно за разбирането както на макро, така и на макродинамиките на житейските модели за справяне с житейски кризи, доколкото свързва и формира различни биографични траектории на индивиди, въввлечени в предаването на точно определени ценности, изложени на едни и същи ефекти на дадена социална промяна и преминаващи през едни и същи житейски фази.

Бележки:

1. Настоящата статия е част от по-голям научен проект на тема „Поколенчески модели на справяне с житейски кризи: биографични, социални и институционални дискурси“, Финансираща организация: Фонд „Научни изследвания“; Договор №: ДН 05/09 от 14.12.2016.

2. В настоящия текст те са коментирани само в общ съдържателен план.

References:

Attias-Donfut, C. 2000a. Rapports de générations: Transferts intrafamiliaux et dynamique macrosociale. // *Revue Française de Sociologie*, 41 (4), 643-684.

Attias-Donfut, C. 2000b. The Redistributive Effect of Generational Transfer. Introduction. – In: Arber, S. & Attias-Donfut, C. (Eds.). *The Myth of Generational Conflict: The Family and State in Aging Societies*, London ; New York: Routledge

Attig, T. 1996. *How We Grieve: Relearning the World*. New York: Oxford University Press.

Borneman, J. 1992. *Belonging in the Two Berlins: Kin, State, Nation*. (Cambridge Studies in Social and Cultural Anthropology, 86). Cambridge University Press.

Bürgel, Tanja (Hg.). 2006. *Generationen in den Umbrüchen postkommunistischer Gesellschaften: Erfahrungstransfers und Differenzen vor dem Generationenwechsel in Russland und Ostdeutschland*. SFB-580-Mitteilungen, Heft 20.

Clausen, J. 1995. Gender, Contexts and Turning Points in Adults' Lives. – In: P. Moen, G. Elder, & K. Lüscher (Eds.). *Examining Lives in Context: Perspectives on the Geology of Human Development*, Washington, DC: American Psychological Association.

Declaration of the Rights of Man and Citizen from the Constitution of Year I (1793). Available at: <<http://www.columbia.edu/~iw6/docs/dec1793.html>> [Accessed: 18/01/18].

Edmunds, J. & Turner, B. 2002. *Generations, Culture and Society*. Buckingham. Philadelphia: Open University Press.

Elder, G. & Shanahan, M. 2006. The Life Course and Human Development. - In: Damon, W. & Lerner, R. (Eds.) *Handbook of Child Psychology. Vol. 1. Theoretical models of human development*, New York: John Wiley & Sons.

Elder, G. Age Differentiation and the Life Course. // *Annual Review of Sociology*, (1) 1975, 165–190.

Göschel, A. 1999. *Kontrast und Parallele: kulturelle und politische Identitätsbildung ostdeutscher Generationen*. Stuttgart–Berlin–Köln: Verlag W. Kohlhammer GmbH/Deutscher Gemeindeverlag.

Hackstaff, K. 2012. Advancing the Dialogue on Turning Points. – In: Hackstaff, K., Kupferberg, F. & Negroni, C. *Biography and Turning Points in Europe and America*, University of Bristol: Policy Press.

Leventhal, H., Benyamini, Y. & Brownlee, S. 1997. Illness Representations: Theoretical Foundations. – In: K. Petrie and J. Weinman (Eds.). *Perceptions of Health and Illness*, Amsterdam: Harwood.

Mannheim, K. 2016. Problemat za pokoleniata. // *Sociological Problems*, 48 (1-2), 166-212.

Neimeyer, R. 1988. *Lessons of Loss: A Guide to Coping*. New York: McGraw-Hill.

Norval, G. 2005. *Cohort Analysis (Quantitative Applications in the Social Sciences)*. United States: SAGE Publications Inc.

Ogden, J. & Hills, L. 2008. Understanding Sustained Behavior Change: The Role of Life Crises and the Process of Reinvention. // *Health: An Interdisciplinary Journal for the Social Study of Health, Illness and Medicine*, 12 (4), 419-439.

Yurchak, Al. 2006. *Everything Was Forever Until It Was No More: The Last Soviet Generation*. Princeton and Oxford: Princeton University Press.

